

HALÁSZ PÉTER

Évek Kari Györgyivel

New York, 2000. december 31.

Halász Péter

Hat éve dolgozom Kari Györgyivel. Még nem olvastam két mondatnál hosszabb elemzést munkájáról. (Lehet, hogy elkerülte figyelmemet?)

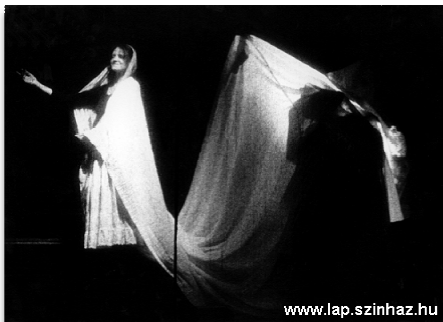
Magad, uram, ha szolgálád nincs. Remélem, barátságunk és közös munkánk nem sínyli meg ezt az írást. Lévi-Strauss írja a Szomorú trópusokban: ha egy primitív törzsről fotó készül, többé nem az a törzs, amelyiket lefotóztak. Nem szándékom a károkozás. Persze ennél sokkal hétköznapibb a helyzet. Mert mi erről már beszélgettünk Kari Györgyivel.

1992-ben Tallinnban találkoztunk először. Október, Olympia Szálló, késő este. Jeles András a Senki földje című filmjét forgatta. Mint egy színész-felkiáltójel, úgy érkezett az Olympia Szállóba este tízkor. Leopárdnadrágot viselt és napszemüveget. Tíz gyerek, Gerlóczi Sári és Balla Margit társaságában jött fel a szálló lépcsőjén. (Gerlóczi Sárit 1972 óta ismertem. Férje távolította el a lányom manduláját és egyéb történetek. Kis ország.) Sári súgott: ezt a nőt figyeld meg... Igazán jellemző rá ez a mondat.

Kari Györgyi filmbeli szerepe: feleség, anya. A forgatási menetrend szerint másnap vagy harmadnap deportálják a férjét.

Másnap vagy harmadnap Györgyi hátborzongató rikoltásai felverték az óváros és a film csendjét. A második világháborús rekvizitum teherautó valódi lett, a jelmezek valódiak lettek. És a katonák, akik a férjét bezsuppolták, egyre durvábban viselkedtek. Szerepük feléledt, a védekezés a rikácsolás ellen megkeményítette mozdulataikat. Mágikus pillanat volt. Ellenőrizetlen mágia, sötét mágia. (Kíváncsi lennék, hogy az a kislány, aki mellette állt, hányszor riadt fel álmából ezután. Kíváncsi vagyok, hogy emlékszik erre a jelenetre Györgyi.)

Aztán elmentünk Serter Judittal, Forgách Péterrel és Györgyivel egy tallinni kocsmaszaunájába. Szeparé. Vodka, forróság, hideg vizes kád. Ott ültünk meztelenül, és a hideg víz nagyon jól állt Györgyin. Másnap fenyőligetben sétáltunk. Egy közös ismerősről beszéltünk. Balázs Piri Tamás pszichiáterről. Én terapeuta voltam nála, ő páciens.

*Kari Györgyi a Sanyi Pilótában (1995)
(Koncz Zsuzsa felvétele)*

Így nyílt ki a könyv.

Sok mindent megtudtam az életéről, a kaposvári évekről. Igen, most részleteket vár az olvasó. Talán egyszer majd Györgyi elmeséli. Nem érdektelen. Nehéz élete volt, nehéz a pályafutása (vesszőfutás), kemény csatát vívott démonaival. Ma már ismeri őket, egyenként és személyesen, talán nevet is adott nekik, úgymint Éhségfélelem, Alkohol, Elhízás, úgymint Elveszni az éjszakában, úgymint Hiábavalóság, Tehetség, Tehetetlenség, Szerelmi fájdalom, Vágyódás, úgymint

Tisztátalanság, Szétroncsolt kémiai egyensúly.

"Szeretnék veled dolgozni, de akkor viszont nem láthatom az előadásaidat" (Kari Györgyi, 1994, Budapest).

Öt évig csak nézőm volt. Ez nem kis teljesítmény. Szerintem mindent látott tőlem. Mondjuk, harminc bemutatót.

"Ugye, egyszer én is..." "Igen, egyszer te is..." És ez komoly ígéret volt. Az első adandó alkalommal meghívtam.

Sanyi Pilóta. 1995. Merlin Színház.

A próbaterem sarkában húzódott meg. Igyekezett akkor is, később is úgy elhelyezkedni, mintha ott se lenne, külön mindenkitől. Nyugodtan várt, és amikor rákerült a sor, csodálkozva kérdezte: én?

De most nem rajta volt a sor. Szóval ott ült a sarokban. Egy táncos jelenetet próbáltunk. Valahol Egyiptomban, egy kihalt piactéren fekete ruhás nő táncol. A város nyomorékjai, nyomorultjai körülveszik. Életük egyetlen igazi öröme, hogy ez a nő ünnepnapokon nekik táncol, akiknek sohasem jutott asszony.

Sehogy sem jött össze a jelenet, a táncosnő diszkózott, a körben álló fiatal színészek nyomorékokat utánoztak. Györgyi ekkor felállt, és mesélt (lehet, hogy nem állt fel), hogy egyszer egy táncklubban, ahova feketék járnak, eltöltött egy éjszakát. Táncolt, és a feketék körbetáncolták, és egyre hevesebben, "...jaj, de kínos, mindenki engem...", aztán még hevesebben. A körbe-táncoló feketék hímveszőjükkel szinte böködték, ostorozták. "Olyan forróság vett körül, hogy ki kellett nyitni az ablakot." Itt abbahagyta a mesélést, kinyitotta az ablakot, és meglegyezte magát. Csend. Világos - mondta Peter Berg, alias Breznyik Péter ♦, és meg is tudnád mutatni, hogy nézett ki az a tánc, ami ennyire felpiszkálta a feketéket? Kemény kihívás, hiszen könnyű beszélni, anekdotázni. "Nem képzeled, hogy én itt mindenki szeme láttára táncolni fogok... délelőtt... jaj..." Berg, a színész tovább erősködött: mutasd meg. Beindult a zene. Zavar. Döntés. Becsukta az ablakot. Györgyi ott állt a fiatal színészek gyűrűjében, és elkezdett pörögni. Pörgött a csípője. És megtámadta táncával a legközelebb állót. A farát kínálta fel neki, és hirtelen elhúzódott, egy másikhoz hozzáért a melle, vagy csak majdnem, és körbe, körbe. A színészek egyre közelebb húzódtak, "érints meg engem is", vagy ki tudja, mi járt az eszükben. Táncoltak. Nyomultak. Vége.

Sajnos toronymagasan az előadás szereplői fölé emelkedett. Szerepe, Rachel (szerep, nem főszerep), a szerelmes nő, az anya, a megcsalt, a megöregedett... Amikor férje hajótöréséről beszélt, szinte összezsugorodtak a hullámok a nézők feje fölött - annyira vágyott a férje után. Néhányan felemelték a lábukat, felhúzták szoknyájukat, nehogy vizes legyen... Megható volt és frivol.

Nem hiszem, hogy ép elméjű rendező belekezdett volna ebbe a vállalkozásba. A szereplőgárda hibrid módon állt össze: a Merlin színiiskolásai négy éven keresztül csak Lázár Katalin és Jordán Tamással dolgoztak. Peter Berg, alias Breznyik Péter húsz éve nem dolgozott magyar színpadon (és egyéb, a magánéletből fakadó súlyosbító körülmények). Jordán Tamás hatalmas rutinnal, színpadi tudással, millió feladattal a színház és a lét fenntartásához. Lukács Andor főszereplő lett volna, de betegsége miatt kiesett. (Lehet, hogy az alapszituáció betegítette meg, és bekavart magának egy kis pszichoszomatikust.) Helyette

Ternyák Zoltán. Jordán Tamás kérésére - meg kell menteni - későn szállt be a produkcióba, és ittas állapotban.

És mindez nem lett volna végzetes. Káldor Edittel, munkatársammal nagyon keményen dolgoztunk. És a darab erős volt vizuálisan. Csak éppen nem jött össze az együttes. Ehhez legalább még egy év kellett volna. Ha igazán komolyan gondolom, még több.

Tamás elegánsan és meghatóan megoldotta szerepét, és lejátszotta tanítványait, az üvegházi ifjú nyugdíjasokat. Ternyák nem volt képes megtanulni a szövegét. Berg odaadón, jól játszott. Talán a legtöbben így voltak ezzel. Azt is mondhatnám, hogy sok ügyes alakítás volt az előadásban, például Kupcsok Zoltáné, Gyalog Eszteré, Pásztor Tiboré, Kerekes Fannié. De a színház nem vállalta a rizikót, hogy egy megaprodukció menet közben forrjon ki. Különben is nehéz volt a középiskolásoknak eladni. És ekkor a közönségszervezés már rákattant erre a korosztályra. A Sanyi Pilóta ekkor még nem volt kötelező olvasmány, és a középiskolások nem olvasták M. G. P. dicsérő kritikáját sem. A Sanyi Pilótát az ötödik előadás

után levették a műsorról. (Ha jól emlékszem, ugyanez történt Jeles Szerbusz, Tolsztoj!-ával.)

Így sikerült az első közös munkánk. Teljesítményét nem halványította el a vállalkozás képtelensége. Kapcsolatunk nem sínylette meg. És későbbi sikertelen vállalkozásaink sem tántorítottak el minket attól, hogy újabb és újabb közös munkába kezdjünk. Szociális státusunk majdnem azonos volt. Szabadúszók, kultúrzsoldosok voltunk mind a ketten.

Pillanatragasztó. 1997. Kamra.

Meghívtam a produkcióba őt és Breznyik Pétert. (Korábbi sikerekre emlékezve ebben az időben még engedékenyek voltak velem a Katona József Színházban.) Györgyit ismerték a színházban. Ascherrel dolgozott Kaposváron. A Mester és Margaritában Margaritát alakította.

Szerepe Melissa, a holland transzvesztita. Hisztérikus próbaidőszak. Már mint Györgyi hisztériázott, vagyis ezt én így éltem meg, talán a kollégák is, talán a kollégák hatására így éltem meg én is. A hisztéria a ruha és a frizura körül folyt. Nem fogadta el a színház által kijelölt jelmeztervező ajánlatát. Nem fogadta el a színház által kirendelt fodrászt, sminkest. Benedek Marival közösen tervezték meg a ruhát; a hajviseletet nem tudom, kivel... Számomra ez kissé idegesítő volt, nem nagyon érdekel a dekoráció. Csakhogy ez Györgyinek fontos volt, és nem hagyta, hogy ezt a terepet is én uraljam mint szerző-rendező. Ez volt elsősorban a hisztéria forrása. És az, hogy nagyra értékelte a Katona József Színház színészeinek munkáját. Meg akarta mutatni magát. És meg is mutatta.

Hangja egyszerre volt hűvös és meleg. Mozgása álomszerű,-ra (ha-ha) emlékeztet, most, amikor felidéződik bennem néhány jelenet. Kurtizán, aki örökre megőrizte ártatlanságát. Bíborvörös selyemruhában, a ruha kivágása alól kivillan az aranybomba melltartó és onnan a mellek, ahogy a nézők fölé hajol... "Melissa vagyok... nem ismerem ezt a várost."

Kétféle színészt ismerek. Egyik az átváltozó művész. Minden szerepében más személy jelenik meg (Színész). A másik típus mindig ugyanaz a személy más és más történetben. Állapotuk változik, személyazonosságuk nem (Sztár, Díva, Személy, Bohóc). Kari Györgyi a második csoportba tartozik.

"Értsétek meg, ez nem úgy történik, hogy elhatározom, és az leszek. Ez megtörténik valakivel." (Jonathan Franchell. New York, 2000.)

*Halász Péter és Kari Györgyi
A sisakkészítő gyönyörű felesége című
előadásban (1998)
(Koncz Zsuzsa felvétele)*

A sisakkészítő gyönyörű felesége. 1998. Új Színház.

Nehéz helyzet. Györgyi jól ismerte a darabot. Láta az eredeti angol nyelvű előadást a Petőfi Csarnokban 1990-ben, és rajongott érte. Rajongott Sántha Ágnes, Seth Tillett, Cora Fisher játékáért és az én Nagymama-alakításomért, amely, saját bevallása szerint, lenyűgözte. Szerette, de kényelmetlenül érezte magát ebben a reprodukcióban.

Lelkesítette és feszélyezte, hogy együtt játszunk a színpadon, először az életben. Egy már kanonizált alakítást kellett újraélesztenie. Úgy érezhette, hogy ebben

az előadásban ő csak unterfrau. Hiányzott a rizikó. Lehet, hogy túl sokat instruáltam. De tanult is valamit: a szöveg és a látomás összefüggéseit. Én is tanultam valamit: Kari Györgyit. Pontosabban egymást tanultuk.

Előadás közben különösen nagy energiákat kötött le nála, hogy nevetés nélkül megállja humorosabb változtatásaimat. Szépen, odaadással és pontosan megcsinálta azt, amit meg kellett csinálnia, de ez a szerep visszavetette pályáján. Egyetlen esetet kivéve. Szegeden. Hirtelen megfélemedezett a korábbi terhekről a nyári melegben, meg hogy olyan gyorsan történt az egész. Azzal volt elfoglalva, hogyan tud egy számára szokatlanul nagy színházi térben hallhatóan beszélni. Mikrofont kért. Nem adtam neki. És csodák csodája, hangja sokkal szebben és áthatóbban vitt, mint az Új Színház stúdiószínpadán.

Olyan este volt ez, mint amikor a gyerekek asztal alatt kucorognak. Egy buborékban voltunk. Itt született meg a Sisakkészítő magyar változata, talán Györgyi jóvoltából, talán véletlenül. "Egy ebédre elég egy ebéd" - mondta Györgyi az előadásban. Igen. Azóta nem játszottuk a Nagymama-darabot. De egyszer megtörtént. Néhányan látták.

A színházat mindig csak néhányan látják, nem a nézőszám teszi a színházat, hanem az élmény intenzitása.

"Amikor találkoztunk, felmerült bennem, talán lehetséges, talán érdemes, talán van rá esély... valamit megpróbálok, talán még egyszer színpadra lépek, csak azt nem tudom, hogyan, hiszen nekem minden olyan könnyen megy a színpadon. De amikor közelít a megvalósulás az elképzeléshez, világossá válik, hogy ebből nem lesz találkozás. Közelít, és soha nem érkezik meg. Hiszen az elképzelés sem közelítette meg az elképzelhetőt. A majdnem boldogság a legfájdalmasabb boldogtalanság." (Perdunovszkij, pétervári színész a XIX. század végén.)

Kari Györgyi játék- és életstílusa mindenképpől különbözik. A színikritikusok egy mondattal a hangján és a modorosságán viccelődnek. A másik mondattal vállon veregetik. Csodabogárt, bohócot csinálnak belőle. Megdicsérik... (A színész kollégák, akikkel együtt dolgozott, nagyra tartják.) A közepesek igyekeznek megsemmisíteni a kivételest. Fűnyírógépek. A közepesség létfeltétele a letagadás, az eltüntetetés, az elhallgatás, a lekicsinylés, a vállon veregetés - közízlésre hivatkozva. A közepes megtalálja azt a lényegtelen pontot, ahol el lehet

terelni a figyelmet a lényegről. Érzékelés helyett spekuláció. Nem is érzékeli a kivételest, a csodálatost, csak fenyegetettséget érez. Hatalomcsökkenést. Féltékenység a világra.

Nyolc évig nem volt szerződésben színházzal. És végre rászánta magát. Vett egy mély lélegzetet, és leszerződött az Új Színházhoz. Elkezdődött az évad, és a soros rendező méltatlanul kis szerepet adott, pontosabban vetett oda neki. Györgyi elolvasta a darabot, és azt mondta: ez túl kis szerep. Nem főszerepet akart, szerepet. "Nem ezért szerződtem le nyolc év után." A rendező ekkor a lehető legrosszabb két mondatot mondta neki: "Kicsi, de nagyon fontos." Azután: "Aki a kicsit nem becsüli, a nagyot nem érdemli." Györgyi összeszorította a mellkasát, vagyis ez a két mondat szorította össze a mellkasát, Györgyi az ajkait szorította össze, és visszatda a kicsi, de fontos szerepet. És várt...

A következő darabban ismét egy kis szerepet ajánlott neki az éppen soros rendező... És megint elhangzott ugyanaz a két mondat... kicsi, fontos, megbecsülni... Györgyi ekkor felbontotta szerződését az Új Színházzal. "Nekem nincs szükségem szerződésre ahhoz, hogy elfecséreljem az időmet, az életemet. Ezt magam is meg tudom tenni. Ahhoz nem kell színházi szerződés." Kari Györgyi nem tartozik egyetlen színházi társulathoz sem.

Nagyon sok tehetséges színésznő van Magyarországon csakúgy, mint a világ bármely országában. Nagyon kevés tehetség jut el az önmegvalósítás teljességéhez, vagy legalább annak közelébe. A színházak sokkal praktikusabbnak, következésképpen fontosabbnak ítélik azt, hogy a színész jól megoldja a szerepét, mint azt, hogy az életét tegye fel rá. Valahogy a szenvedély nem illik bele ebbe a szisztémába.

Mit jelent a szenvedély? A szenvedély az, hogy semmim sincs azonkívül, amit most a színpadon csinálok. Nincs múltam, és nincs jövőm. Ezen a helyen, ebben az órában kell megvalósulnom. Mert ha nem, akkor nem létezem. Mindent alárendelek ennek a mozdulatnak. Nem színész vagyok, hanem egy személy, aki itt van a színpadon, és máshol nincs. Nem reprezentálok senkit. Nem valakinek a nevében beszélek. Én beszélek, én vagyok az a valaki. Kegyelmet és megváltást akarok.

Most, itt, mások szeme láttára.

Nem arra gondol, hogy milyen katarzisélményben lesz a nézőnek része, nem figyeli a hatást. Mindentől és mindenkitől elszabadul. A buborékot keresi, melynek fala transzparens és remegő (létező fenomén). Minden megremegteti ezt az érzékeny idomot. Még a szellő is - kívülről, még a sóhaj is - belülről. A buborékon belül nincs külön test és szellem, ott megszűnik a gravitáció, nincs emlékezés és félelem a jövőtől. Ott nincs remény. Ott szelídség van és rettenet egyszerre. Ott tudás és nem tudás egy. Szét is pattan. És ott áll üdvözülten és megverten, gazdagon és kifosztva. Egy halvány emlékkal, amelyet nem is lehet felfogni a jelenben. Csak egy vágy lesz belőle, hogy ez még egyszer megtörténjen. Tudja, hogy ez nem produkció kérdése. És fél, hogy talán ez már soha nem következhet be, hiszen már megvolt. És akkor felfedezi magában a türelmet, és addig hallgat, amíg a szó ki nem bukik belőle, amíg meg nem szólítja valaki.

Szóval, mit kezdjen ezzel a személlyel az a színházrendező, aki mást sem csinál, mint hatást elemez, újabb és újabb ötleteken töri a fejét, és félelemmel fürkészi a nézőket.

A rendező nem tudja, hogy a színészet a legmagányosabb hivatás. Ha tudná, színésszé válna, vagy megborzongana a színháztól. Mindig valami szer, valami extra mámorító segédeszköz

kell neki. És ez a szer, hogy soha nem hagyja békén a színészt, azt akarja, hogy a színész azt csinálja és úgy, ahogy ő akarja. Ez a rendező addikciója. A hatalom a színész felett. Ebben a kérdésben még én is gyanús vagyok magamnak.

Kari Györgyi vár... Szerepre vár, arra vár, hogy lehetősége nyíljon... és mindent elkövet - vagy mondjuk ♦, nagyon sok mindent, hogy elhárítsa azokat a hétköznapi akadályokat, melyek a színész útját eltorlaszolhatják. Hangképzést tanul például (pályája delelőjén). Szétroncsolt tagjait drótoztatja össze. Színházba jár, és koncertekre. Örömmel és azzal az előítélet-mentes ártatlansággal, hogy neki most egy életre szóló élményben lesz része. Ha nem tetszik neki valami, nem kritizálja. Talán egy kicsit szomorúan megjegyzi - a fáradozásnak kijáró tisztelettel ♦, hogy ez most nem sikerült, de volt benne egy... egy... szál lilium, ott, a színpad sarkában, és amikor Erzsike elment mellette, nekem egy pillanatra kigyulladt a virág, és olyan fantasztikus volt, sose fogom elfelejteni...

Rajongó...

Nosferatu org. 1999. Trafó.

Ez sem volt egyszerű. Itt fizettünk a Sisakkészítő könnyűségéért. Más egy kész szerepet betanítani/betanulni, és más egy még nem létezőt életre kelteni. Hisztéria, hisztéria, hisztéria. Persze nem csak a Nagymama-darab utóhatása - volt ott más tényező is. A két nőtigris, Bozsik Yvette és Kari Györgyi egy színpadon. És én voltam az ütköző. "Te csak az Yvette-tel törödsz. Engem teljesen mellőzöl." Mindennek tetejében Vajdai Vilmos autisztikus morgolódása. Különbejártú hisztériája.

A darabra szerződött színészek/barátok, táncosok, asszisztencia - alkalmi formáció.

De megérte. Yvette elindult útján mint színész, a zene jól sikerült, a darab sok hibával, de időre elkészült, húsz szereplővel, négyemeletes díszlettel, két birkával, négy színpadi próbával. A hibák csak a kritikusoknak okoztak örömet, a nézőknek az előadás. Az előadás időnként olyan volt, mint a hidegvágó. Takátsy Péter és Györgyi jelenete hátborzongatóan gyönyörű. Gótikus. Opera!

Kari Györgyi-Lamiana, a vámpírnő nyakláncánál fogva felvezeti Viktort-Takátsy Pétert, a fiatal telekügynököt a vámpírfilmben kötelező, hosszú tölgyfa asztalra. Hüvelykujját Viktor szájára tapasztja, majd elengedi. Hibátlan mozdulatok. Személyéből a parancs, a tiltás, a megengedés felsőbbbsége árad. Viktor megszólal - megszólalhat. A jelenet végén maga is felmászik az asztalra, kiszívja Viktor véréét. Viktor nyuszi a reflektorfényben. Kari Györgyi a reflektorfény.

Hisztéria, erő, kegyetlenség és utolsó jelenetében eternális szomorúság és a kiszolgáltatottság fájdalma. Györgyi egy másik világból hörgött át hozzánk.

"Nehéz, határozott csapások.

A karó egyre mélyebbre hatol

Lamiana mellkasába.

Csak egy pillanatra állj meg,

hogya fájdalmat érezzem,

hogya még egyszer elképzelvelek.

Érints meg még egyszer.

Szex, végre szex.

Lamiana arca kisimul.

Talán egy mosoly is megjelenik ajka szélén.

Talán ilyen volt lánykorában - mondja Viktor.

Lamiana arcán egy ránc jelenik meg,

és még egy és még száz.

Viktor körmével kaparja Lamiana

arcáról a húst.

Csontjai előbukkannak.

Koponyacsont."

Takátsy Péter és Kari Györgyi jelenléte, ez történt az előadáson. Yvette és én a történetet játszottuk el, ügyesen. Nosferatu történetét.

Najmányi László: A gondolkodó ember színháza. 2000. Trafó.

Egy pillanatra irigyeltem Najmányit.

Györgyi mint Csehov felesége fehér ruhában állt a színpad közepén. Csupa panasz. Afféle házi jelenetnek indul. Panasz a szeretőre, mindenre, ami körülveszi, a rendetlenség, az utazás, a pénzhiány. Kezei valahogy a levegőt markolásszák, mintha meg akarna kapaszkodni, mert érzi, hogy jön a szélvihar. És jön. Nem kívülről. Belőle. Hangja egyre feljebb csúszik glisszandóban. Nem ugrásszerűen, nem lépcsőzetesen, glisszandóban, egyre feljebb, üveghang-magasságig. A monológ után pillanatnyi csend és dörgő taps. Az ária sikerült. Viva l'aria, viva l'opera!

Itt fedeztem fel, hogy mennyire távol áll Györgyitől a pszichológiai-morális építkezés. Nála minden opera. Mint egy opera-énekesnő, aki belül hallja a hangját, és tudja, hogy ebből milyen szegényes az a rezgés, ami átmegy a hallgatóság fülébe.

És a belső hangok, a zene irányítják mozdulatait. És ha mégis megjelenik a pszichológia és az erkölcs - az nem róla szól, hanem arról, hogy totálisan azonosul a megvertekkel.

Ezen az előadáson nyilvánvalóvá vált számomra, hogy Kari Györgyi megérkezett. Hogy birtokolja a színpadot.

A személy és a művészi megjelenítés összeér.

Gyereünk. 2000. Új Színház.

Megállapodás született az Új Színház és köztem, hogy egy három-négy hónapos kurzust tartok a társulat néhány színészenek. Előtanulmányok szántam egy későbbi vállalkozáshoz, "zongoraleckét adok, veszek" alapon. Lényegében az az egy kikötésem volt, hogy Kari Györgyi, aki nem tagja a társulatnak, részt vehessen a vállalkozásban. Színházi képzés nem működik darabkészítés nélkül. A felkészülés a bemutatóra végső soron elrendezi a kurzus menetét.

*Kari Györgyi és Magyar László
a Gyereünkben (2000)
(Koncz Zsuzsa felvétele)*

Két ok miatt ragaszkodtam őhozzá. Színészi képessége/képzettsége miatt. Tudtam, hogy a kurzus bemutatóval zárul. A másik ok az volt, hogy a színház hat színésze közül egyedül Egri Mártával dolgoztam korábban (Az aknaszedő feljegyzéseiben). Arra gondoltam, hogy nagymértékben megkönnyíti a kommunikációt a csoporttal, ha egy kommunikációs modellt is prezentálok. (Na, ez itt úgy hangzik, mint egy menedzserszöveg.) Szükségem volt valakire, akivel régóta begyakorlottan, nyíltan, fáradtság és óvatosság nélkül dolgozhatom. Azt reméltem, hogy ez a viszony olvashatóvá válik a többiek számára, hogy valamilyen

módon centrális helyzetemet gyengítem, és ezzel a résztvevők aktivitását növelem. A színészek önmagukból és társaikból nyerhetik a legtöbb energiát. Talán nem is tudatosodott a kollégákban, de Györgyinek legalább annyit köszönhetnek, mint nekem, hogy ez a vállalkozás sikerült. Nagy energiák halmozódtak fel a csoportban a Gyereünk bemutatója előtt, és ez akkor következett be, amikor a figyelem rólam egymás felé fordult. Egymásban bízva, segítve, biztatva, egyre bátrabban próbáltunk. A darabot nagyrészt a próbákon írtuk és alakítottuk ki. És ebben mindenkinek része volt (Hirtling István, Egri Márta, Takács Kati, Kecskés Karina, Kovács Olga, Szabó Zoltán). A színészi minőség mércéje Kari Györgyi teljesítménye volt.

Néhány epizód.

Az egyik szöveg nem tetszett Györgyinek. Nem is az övé volt. Kérte, hogy húzzam ki. "Ez a szöveg összezavarja a nézőket." Én tudtam, hogy egyszerű és világos. "Ha nem érted, akkor

majd te mondd el, és úgy majd megérted, és ha te megérted, akkor mindenki megérti." Később ez a monológ lett az előadás egyik fénypontja.

"FELESÉG (a nézők között ül) Kedves közönség! Nincs sok közöm a színházhoz. De én egész éjjel azon töröm a fejemet, hogyan szerezzek önöknek néhány kellemes órát. Tisztában vagyok azzal, hogy a hosszú csönd kínos pillanatok forrása, majdnem olyan, mint az élet. Unalmas, vagy túl idegesítő. Különösen, ha egy sötét, eseménytelen térbe kell bámulniuk. És ha még fél percet várunk, akkor a hatodik sor négyes hölgyének cipője egyre jobban szorít. Hat per négyes... én ülök a hat per négyesen, az én cipőm szorít... Hol vagyok? Cipőboltban vagyok? Verem a fejem puha párnás öklöcskéimmel? Hogy türelem... türelem kell a cipővásárláshoz. Kirándulni, maratoni futóversenyre, úszni és színházba senki ne menjen kitaposatlan cipőben. Ezt a tudást meg kell osztani mindenkivel! De én a Leukémia című darabra váltottam jegyet... vagy abban szerepelek? Elsüllyedek a szégyentől, ha most meg kell szólalnom a nézők előtt. Én az iskolatáblánál nem mertem szavalni. Én izgalmamban elsírtam magam, amikor azt kellett mondani, hogy nép. Ezért nem mentem politikusnak. Jobb, ha egy nő csak férjhez megy, és szerelemből tulajdonjogi szerződést köt a picsájára. És aztán még azt is eldobják, szerelem a titkárnővel, jön a válás, a magány - mindent egyedül kell csinálni - meg az apa nélküli gyerekek. Hogy jönnek ahhoz... hogy magamra tereljék a figyelmet." (Ez a szöveg most már örökre a Tiéd.)

Hangja és mozdulatai úgy remegtek, mint aszpi a szendvicsen. Györgyi álmodik a nézők között, és a közönség vele álmodik. A színház kantinjában Egyed Timi/Timea, az előadás berendezőművésze fújta a szöveget, és utánozta Györgyi hanglejtését. A szöveg néhány mondata szállóigévé vált. Például: "Hol vagyok? Cipőboltban vagyok?" Nem is olyan rossz kérdés, ha a színházban hangzik el.

Az orvosnő kérdéseire saját szavaival válaszol. Mellesleg remekül fogalmaz. Komolyan, ökonomikusan és néha szűkszavúan, néha túlságosan is megered a nyelve, elvész a részletekben. Pontosabban: el akar veszni a részletekben. Ahogy gyereke betegségének körülményeiről beszél az orvosnak, az egyszerre hátborzongató és ellenállhatatlanul humoros. Mint gombostűre felszúrt bogarat vizsgáljuk saját természetünket.

Egy másik: a darabban a leukémiás gyerek hazatér a kórházból. Előtte mindent csontra ki kell tisztítani, vagyis sterilizálni kell a gyerek szobáját. Megtisztítani mindentől, ami fertőző lehet, materiálisan és spirituálisan. Arra gondoltam, hogy egy divatos feng shui-szertartást csinállok ebben a jelenetben. Végül megtaláltam a megoldást. A Feleség szórjon sót az üres szoba négy sarkába. A fehérvérűségből meggyógyult gyerek fehér szobájában fehér só hullik, mint a hó.

Azt mondtam, ezt az eseménytelen eseményt el lehet intézni egy perc alatt, vagy végtelenül hosszan. De mindenképpen ceremónia nélkül. Györgyi a hosszabb variációt választotta. Nyolc percen keresztül pereg a só a tenyeréből a szoba négy sarkába. (Nem is értettem, hogyan fér el ennyi só a markában.) A nézők nézik: első a várakozás, második a türelmetlenség, harmadik a viccelődés, negyedik a kétség, ötödik a sószórás. Megtisztul a színpad, megtisztul a nézőtér.

Nem adott elő semmi különöset, csak arra ügyelt - testtartásával, tekintetével ♦, hogy egyenletesen peregjen a só. A végén egy piciny, csalfa mozdulat. Hatodik: visszazökkenés a történetbe. Tovább folyik az előadás.

"Játéka a Gyerekünk című előadásban megrázó." (X. Y. a vendégkönyvből)

Nem tudom, mennyi időt vesz igénybe, amíg otthon elkészül a sminkjével, amíg kiválasztja a megfelelő ruhát, hogy aztán tíz perc alatt taxival beérjen a színházba.

Györgyi megérkezik. Három órával a kezdés előtt. Ennyi időre van szüksége a felkészüléshez.

Fodrász 25 perc.

Testápolás 17 perc.

Műszempillafestés 10 perc.

Öltözés 19 perc.

Smink 20 perc.

Szöveggyakorlás, és nem tudom a többi, hogy mit csinál különbejáratú világában. Lehet, hogy a fennmaradó időben nem csinál semmit.

Jeles Andrással színházi vállalkozásba kezdünk. Ez lesz a Városi Színház a Józsefvárosban. Kari Györgyit meghívtuk színész munkatársnak.

Közel egy hónapja együtt partiztunk Bozsik Yvette bemutatója után a Katonában. Egy kicsit táncoltam, aztán egész éjjel ott ültünk egymás mellett, néztük a többieket. Beszélgettünk is. Hajnalban hazaindultunk. Te Budára, én New Yorkba.

Viszontlátásra, 2001. január 16-án. Rengeteg dolgunk lesz.

New York, 2000. december 31.

Halász Péter